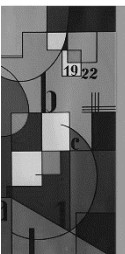

*Fiatal
Művészettörténészek
7. Konferenciája*

2019. október 25–27, Nagyvárad

*Fiatal
Művészettörténészek
7. Konferenciája*

2019. október 25-27, Nagyvárad

Program

Előadások és étkezés: nagyvárad vár

Szállás: Posticum Vendégház, Teiului u. 26. sz, 410477. Nagyvárad

(<http://brantschen.posticum.ro>)

Október 25. péntek

Helyszín: nagyvárad vár. E épület. I. emelet. Konferenciaterem

11:30 – **Regisztráció**

12:00 – 12:20 **Megnyitó**

Főtisztelendő Böcskei László a Nagyvárad Római Katolikus

Egyházmegye püspöke köszönti a konferenciát

Az Entz Géza Művelődéstörténeti Alapítvány részéről Pakó

Klára köszönti a konferenciát

Plenáris előadások

12:20 – 12:40 Emődi Tamás: A nagyvárad római katolikus püspöki palota felújítása

12:45 – 13:05 Lakatos-Balla Attila: Patachich reloaded. A nagyvárad barokk püspöki palota refunkcionalizálási terve

13:10 – 13:30 Juhász Gabriella: Nagyvárad kőszínháza

13:35 – 13:55 Hausmann Cecília: Narratív síremlékek: Vágó József sírművészete

14:00 – 15:30 Ebédszünet (nagyvárad vár – Queen's étterem)

¹ Felhívjuk az érdeklődők figyelmét, hogy az előadások magyar nyelven folynak, román nyelvű fordítás biztosított. Külön köszönet a Nagyvárad Római Katolikus Egyházmegye Püspökségének.

**Helyszín: nagyváradi
vár. E épület.**

**I. emelet.
Konferenciaterem**

Szekcióvezető:
Baldavári Eszter

Juhász Bálint: „A modern építészet új fázisához érkeztünk!” – Gerevich Tibor 1936-os római előadásának tudománytörténeti áttekintése 15:30 – 15:50

Kantár Kristóf: Forum (1931–1938) – Kisebbségi modern építészet Csehszlovákiában a két világháború között 15:55 – 16:15

Láda Bertalan: A nyíregyházi ferences rendház és templom 16:20 – 16:40

Veress Dániel: A debreceni Egyetemi református templom tervpályázata 16:45 – 17:05

Kávészünet 17:10 – 17:30

**Helyszín: nagyváradi
vár. E épület.**

**I. emelet. Virtuális
könyvtárterem**

Szekcióvezető:
Újvári Dorottya

Galács Judit: Mácza János. Az avantgárd művészetelmélet egy elfeledett írója

Horváth Ágnes: Tiszta beszéd, tiszta vonal. Szabó Lajos és Vajda Lajos közös szellemi alapállása

Szapura Márk Aurél: Frida Kahlo antropológiai hagyatéka

Tőke Márton: Válaszkísérletek: Amerikai konzervatív kultúrákritikák és a hatvanas évek ellenkulturális művészete

Kávészünet

**Helyszín: nagyvárad
vár. E épület.**

**I. emelet.
Konferenciaterem**

Szekcióvezető:
Hausmann Cecília

**Helyszín: nagyvárad
vár. E épület.**

**I. emelet. Virtuális
könyvtárterem**

Szekcióvezető:
Barazsuly Viktória Adrienn

Baldavári Eszter: Egy
ultramodern magyar
építész Sanghajban 17:30 – 17:50

Nagy Tamara: Elek Artúr
a műkritikus

Cséby Flóra Hanna: 17:55 – 18:15
Tudomány és művészet
Pier Luigi Nervi
építészetében

Prágai Adrienn: Állami
Másolatgyűjtemény:
festménymásolatok 1950
és 1956 között

Megyeri-Pálffy Zoltán: 18:20 – 18:40
Törvényhatósági jogú
városok székházai 1870
és 1918 között

Hári Kata: Mit
tanulhatunk Branditól? -
Egy múlt századbeli
restauráláselmélet
aktualitása

Lőrincz Lili: Baász 18:45 – 19:05
Imre akcióművészete az
1980-as években

Csordás Zsuzsanna:
Veszélyeztetett örökség, a
szíriai polgárháború
okozta pusztulások a
kulturális örökségen
keresztül

19:05 – Szállás elfoglalása

20:00 Vacsora a szálláson

Október 26. szombat

7:00 – 8:30 Reggeli a szálláson

Helyszín: nagyváradi vár. E épület.

**I. emelet.
Konferenciaterem**

Szekcióvezető:
Isó M. Emese

Somogyvári Virág: Új irányok a „Zsigmond-kori csontnyergék” kutatásában

Kónya Anna: Metszetek hatása az erdélyi középkori falképfestészetre

Pataki Karola: A Jagelló-kori címereslevelek problematikájáról

Kávészünet

9:00 – 9:20

9:25 – 9:45

9:50 – 10:10

10:15 – 10:35

Helyszín: nagyváradi vár. E épület.

I. emelet. Virtuális könyvtárterem

Szekcióvezető:
Pakó Klára

B. Székely Dorottya Piroska: Szelepcsényi György esztergomi érsek kincstárának rekonstrukciós kutatása

Kuti Alexandra: Nápolyi művészeti kapcsolatok az Althann püspökök idején Vácott

Barabás Kisanna: Akadémiai disputákra készült festmények a kolozsvári ferences gyűjteményben

Kávészünet

**Helyszín: nagyváradi
vár. E épület.**

**I. emelet.
Konferenciaterem**

Szekcióvezető:
Fülöp Zsuzsanna

Isó M. Emese: Egy
gyakori ikonográfiai
ritkaságról – Vadember a
késő középkori
művészetben

Kinde Anna: Kérdések a
késő középkori magyar
székesegyházak
szentélyeinek
térhasználatáról

Szekeres-Ugron Villó:
(Fény)kép és retus. A
gógánváraljai és az
ádamosi kazettás
mennyezet „eredetisége”

Kávészünet

10:35 – 10:55

11:00 – 11:20

11:25 – 11:45

11:50 – 12:10

**Helyszín: nagyváradi
vár. E épület.**

**I. emelet. Virtuális
könyvtárterem**

Szekcióvezető:
Barabás Kisanna

Varga Andrea: Bakosi
Bak Lajos (1839–1907)
kolozsvári
műbútorasztalos-gyáros
pályája – Egy úttörő
vállalkozás felépítése a
monarchia korabeli
Erdélyben

Bordás Beáta: Melka
Vince (1834–1911)
festőművész alkotásai a
Kolozsvári Művészeti
Múzeum
gyűjteményében

Szakács Annamária: A
Könyves Kálmán
Magyar Műkiadó rövid
története

Kávészünet

**Helyszín: nagyváradi
vár. E épület.**

**I. emelet.
Konferenciaterem**

Szekcióvezető:
Rozsnyai József

Murányi Zita Evelin: 12:10 – 12:30
Szeged újjáépítése az
1879-es árvíz után

Jeney András: Freund 12:35 – 12:55
Vilmos építkezései az
Andrássy úton

Fülöp Zsuzsánna: 13:00 – 13:20
Építkezések az Erdélyi
Református
Egyházkerületben 1885
és 1895 között.

Bacová Ildikó: Ifj. 13:25 – 13:45
Bobula János
munkássága. A
tiszafüredi városháza

**Helyszín: nagyváradi
vár. E épület.**

**I. emelet. Virtuális
könyvtárterem**

Szekcióvezető:
Földi Eszter

Gulyás Dorottya:
Útmutatás a Mungóknak
– Ferenczy Károly hatása
gyermekművészi
indulására

Sidó Anna: Csáth Géza
képzőművészeti ambíciói

Pápai Emese: A
láthatóról és a
láthatatlanról. Schima A.
Bandi győri Rigófészek
cégére és üzenete

Bárdi Sára: Politikai
ikonográfia a két
világháború közötti
magyar
képzőművészetben.
Esettanulmány: Háy
Károly László
„Történelem” jeligéjű
freskóterve (1942)

13:50 – 15:00 Ebédszünet (nagyváradi vár – Queen's étterem)

**Helyszín: nagyváradi
vár. E épület.**

**I. emelet.
Konferenciaterem**

Szekcióvezető:
Orbán János

Németh Nóra: Az 15:00 – 15:20
építészeti gondolkodás
írásos lenyomatai –
telepes és tanyasi
templomok pályázatai a
századelőről

Hutvágner Zsófia: 15:25 – 15:45
Klasszicizáló
tendenciák Jónás Dávid
és Jónás Zsigmond
építészetében

Szathmári Edina: A 15:50 – 16:10
marosvásárhelyi
Klastrom utca
műemléki topográfiaja

Földi Imelga: A Fischer 16:15 – 16:35
Eliz-féle „zárvaház” –
az aradi izraelita
leányárvaház létrejötte

Kávészünet 16:40 – 17:00

**Helyszín: nagyváradi vár.
E épület.**

**I. emelet. Virtuális
könyvtárterem**

Szekcióvezető:
Pál Emese

Enyedi Anna Regina:
Dédanyák portréi – Huszthy
Zoltán és a nagykarolyi
fotográfia kezdete

Újvári Dorottya: Egy
polgármester megvalósításai:
Marosvásárhely Hónapja és
a város vizuális
reprezentálása

Barazsuly Andrienn Viktória:
Hermész tükre: a reklám
ikonográfiaja a Reklámélet
folyóirat címlapjain

Tóth Gödri Iringó: Virágzó
országunk nagyszerű
termékeit a dolgozó nőknek.
Az 1945 és 1989 közötti
erdélyi sajtó nőket célzó
reklámjainak esztétikájáról.

Kávészünet

**Helyszín: nagyváradi
vár. E épület.**

**I. emelet.
Konferenciaterem**

Szekcióvezető:
Enyedi Anna Regina

Gál Zsófia: A vallásos 17:00 – 17:20
nevelés szolgálatában: a
kolozsvári Auguszteum
Római Katolikus Óvoda
és Leányiskola története

Tóth Enikő: Dvořák Ede 17:25 – 17:45
építész erdélyi munkái

17:50 – 18:10

**Helyszín: nagyváradi
vár. E épület.**

**I. emelet. Virtuális
könyvtárterem**

Szekcióvezető:
Tóth Gödri Iringó

Dillmann Vanda:
Adalékok Rozsda Endre
szürrealizmusához

Dudás Barbara:
Rendszerek között –
Hincz Gyula, Bartha
László és Duray Tibor
művészete

Surján Anna: Berlini
hangművészet, kitérve
Peter Cusack könyvére

18:40 A konferencia zárása

19:00 Állófogadás (nagyváradi vár – Queen's étterem)

Október 27. vasárnap

7:00 – 8:30 Reggeli a szálláson

9:00 – Városnéző séta: Váradi szecessziós paloták. A sétát vezeti: Hausmann Cecília és Zuh Deodáth

10:30 – Gránátalma Patikatörténeti Múzeum. A múzeumot és a gyűjteményt bemutatja Lakatos-Balla Tünde a gyűjtemény kurátora

11:30 – Várlátogatás. Vezető: Pakó Klára és Lakatos-Balla Attila

14:00 Nagyváradi római katolikus püspöki palota, székesegyház és kincstár. Vezető: Lakatos-Balla Attila

Megjegyzés:

Felhívjuk kedves előadóink figyelmét, hogy vasárnap csak a reggelit tudjuk biztosítani.

Budapestre az utolsó vonat 17:28-kor indul Váradról, Kolozsvárra viszont 17:10-es indulás lenne a legmegfelelőbb.

Támogatók:

Bethlen Gábor Alap (Budapest), Entz Géza Művelődéstörténeti Alapítvány (Kolozsvár), Nagyváradi Római Katolikus Püspökség, a Kolozsvári Akadémiai Bizottság Történettudományi Szakbizottsága, Nagyváradi Városi Múzeum, Romániai Magyar Doktorandusok és Fial Kutatók Szövetsége

Rezümék

B. Székely Dorottya Piroska

(ELTE, Budapest, PhD-hallgató)

Szelepcsényi György esztergomi érsek kincstárának rekonstrukciós kutatása

Szelepcsényi György esztergomi érsek a 17. századi magyar politikai és egyházi élet meghatározó alakja volt. 1644-től 1666-ig kancellárként, 1667-től 1681-ig mint királyi helytartó vett részt a politikában; 1666-tól 1685-ig pedig az esztergomi érsekség, és így a magyar katolikus egyház élén állt. Rézmetszői munkássága és mecénási, valamint teauráló tevékenysége okán személye és pályája nem csak történeti, hanem művészettörténeti vizsgálódások tárgyául is szolgálhat.

A kincstár rekonstrukciója nem egyszerű vállalkozás, ugyanis annak jelentős részét Bécs 1683-as ostromakor széthordták, így mint komplex művelődéstörténeti vizsgálódásra alkalmas műkincscsoport már az érsek halála előtt megszűnt létezni. Előadásomban a kincstárra vonatkozó forrásanyagot – levelezéseken, végrendeleti dokumentumokon, a hagyatéki ügy során keletkezett iratokon, leltárakon és inventáriumokon – alapuló rekonstrukciós kutatásomat szeretném bemutatni. Az egyes tárgyak vizsgálata lehetővé teszi, hogy pontosabb képet kapjunk Szelepcsényi György művészeti preferenciájáról, valamint a 17. századi főpapi gyűjtés és teaurálás működéséről.

szekelypiri20@gmail.com

Bacová Ildikó

(Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, gyűjteménykezelő)

Ifj. Bobula János munkássága. A tiszafüredi városháza

A századforduló építészetének egyik kevésbé ismert, de annál aktívabb személyisége volt ifjabb Bobula János (Budapest, 1871–Budapest, 1922), akit eddig méltatlanul mellőzött a szakirodalom. Építész, építészeti szakíró, a Budapesti Építészeti Szemle szerkesztője és műpártoló volt, aki mindemellett tehetségesen rajzolt és keringőt is írt.

Építészként templomokat, városházákat, kórházakat, kastélyokat és lakóépületeket épített országhatárokon innen és túl. Számos tervpályázaton résztvevőként és bírálóként, illetve nemzetközi építészkonferenciákon is részt vett.

Annak ellenére, hogy elsősorban templomokat épített, mégis a városházai által maradt fenn a neve. Ezek közül az egyik az 1896-ban épült tiszafüredi városháza, ami nemcsak a város emblematikus épülete, de ifjabb Bobula János korai munkásságának legkiemelkedőbb alkotása is.

bacsa.ildiko10@gmail.com

Baldavári Eszter

(Magyar Építészeti Múzeum és Műemlékvédelmi Dokumentációs Központ, Budapest, muzeológus)

Egy ultramodern magyar építész Sanghajban

2018-ban, a Hudec emlékévé alkalmával a Magyar Építőművészek Szövetségének ösztöndíjával alkalmam nyílt egy eddig feltáratlan életművel foglalkozni Sanghajban. A titokzatos építész, Gonda Károly hagyatéka nem maradt fenn - mint Hudec László esetében -, így másodlagos forrásokból derül ki, milyen ember volt a művész. A Sanghaji Magyar Főkonzulátus kérésére a Shanghai Urban Archives hozzáférhetővé tett néhány Gondához köthető tervrajzot, így ezek és a korabeli magyar és kínai napisajtó alapján körvonalazódott a kor egyik legjelentősebb sanghaji építészének életműve, aki nemcsak a Nanjing Road egyik nagy áruházát tervezte, de alkalma nyílt a reprezentatív Bundra is építeni egy bankot. Az előadás tíz épületet mutat be, az említetteken kívül a kínai város egyik legjelentősebb moziépületét. A Nicky Almasy fotóival illusztrált, novemberben kiadásra kerülő könyv hazai szerzői előszavának is tekinthető ez az előadás.

eszter.baldavari@gmail.com

Barabás Kisanna

(Marosvásárhelyi Római Katolikus Gyűjtőlevéltár, levéltáros)

Akadémiai disputákra készült festmények a kolozsvári ferences gyűjteményben

Az előadás olyan olajfestményekről szól, amelyek a kolozsvári jezsuita akadémián megtartott ünnepélyes disputákra készültek. Az esztétikai szempontból viszonylag szerény munkák a tézislapokkal rokon képzőművészeti alkotások, témaválasztásukat a jezsuita professzorok kezdeményezték. A három egyértelműen azonosított festményt jelenleg a kolozsvári ferences kolostortemplomban őrzik:

- Szent Imre fogadalma (1728), melynek egyik előképe Elias Christoph Heiss 1694-ben eredetileg tézislapnak készített kitűnő mezzotintója.
- Pázmány Péter egészalakos portréja (1729), melynek előképe a Pázmány Péterről kevés halála előtt, Bécsben festett portréről forgalomban levő grafika lehetett.
- Szent László vizet fakaszt a sziklából (1741). Előképe Andreas és Joseph Schmutzer egyik rézmetszete, melynek első felhasználását 1731-ből ismerjük.

kisanna2004@yahoo.co.uk

Barazsuly Viktória Andrienn

(Eszterházy Károly Egyetem, Eger, PhD-hallgató)

Hermész tükre: a reklám ikonográfiája a Reklámélet folyóirat címlapjain

A két világháború közötti időszak a reklám professzionalizálódásának periódusa volt Európa-szerte. Művészek, (mű)kritikusok, nyomdászok, pszichológusok, üzletemberek – reklámszakemberek dolgoztak azon, hogy minél hatékonyabbá és eladhatóvá tegyék magát a reklámot. Sorra jelentek meg azok a folyóiratok, amelyek az alkalmazott grafikával, köztük a reklámgrafikával foglalkoztak: Németországban a *Gebrauchsgrafik*, Franciaországban az *Arts et Métiers Graphique*, Romániában a *Grafica română și publicitatea*. Magyarországon elsőként a *Magyar Grafika*, illetve a *Magyar Iparművészet* tárgyalt témái között tűnik fel a reklámgrafika, de az 1928 és 1938 között Balogh Sándor szerkesztésében havonta megjelenő *Reklámélet* volt az első olyan folyóirat, amely a teljes reklámszakma fórumává vált. Előadásomban azt vizsgálom, hogy ezen folyóirat címlapjai hogyan alakítják magának a reklámnak az ikonográfiáját, illetve hogy ez a vizuális retorika szintjén mennyire tükrözi a *Reklámélet*ben megjelenő cikkek tematikai sokszínűségét.

barazsuly.viktoria@gmail.com

Bárdi Sára

(ELTE, Budapest, PhD-hallgató)

Politikai ikonográfia a két világháború közötti magyar képzőművészetben. Esettanulmány: Háy Károly László „Történelem” jeligéjű freskóterve (1942)

Előadásomban Háy Károly László *Történelem* jeligéjű freskótervére vonatkozó értelmezési kísérletemet és kutatásaimat ismertetem. A terv a Szocialista Képzőművészek Csoportja által szervezett 1942-es *Szabadság és a Nép* kiállításra és freskópályázatra készült, amelynek a létrejöttét a korszak - tehát a két világháború közötti és a második világháború alatti - politikai eseményei, jelenségei határozták meg. A freskóterv központi alakja egy a hatalmi, uralkodói reprezentációban hosszú hagyományokra visszanyúló típust idéz meg, nevezetesen a lovas portrét, azonban nem klasszikus értelmében jeleníti meg azt. Hipotézisemben a konnotáció változásának lehetséges okait fejtem ki, kapcsolódva a korszak egy meghatározó jelenségéhez a Horthy-kultuszhoz és annak lovas ábrázolásaihoz. Kutatásaim keretrendszerként a „politikai ikonográfia” szolgált, egy a német nyelvterületen kialakult interdiszciplináris kutatási terület, amelynek érdemes a magyar nyelvű feldolgozása, problémáinak felvetése.

bardifodorsara@gmail.com

Bordás Beáta

(Kolozsvári Művészeti Múzeum, muzeológus)

Melka Vince (1834–1911) festőművész alkotásai a Kolozsvári Művészeti Múzeum gyűjteményében

A cseh származású, az 1870-es években Kolozsvárt letelepedett Melka Vince (1834–1911) festőművész a korabeli erdélyi képzőművészeti élet kiemelkedő alakjaként több műfajban alkotott maradandót. Olajban készült portréin az erdélyi nemesség és értelmiség képviselőit örökítette meg, de néprajzi érdeklődéséből fakadóan számos akvarellje és ceruzarajza népviseletbe öltözött parasztokat, különböző népcsoportokat ábrázol. Rudolf trónörökös kíséretének tagjaként Melka rengeteg vadászjelenetet és tájképet készített a görgényi vadászatokon, e művek közül több az erdélyi kastélyok termeit díszítette. Az érdekes és változatos életmű egy jelentős része a Kolozsvári Művészeti Múzeum gyűjteményében maradt fenn: 9 olajfestmény (ebből öt portré és három zsánerjelenet), egy akvarell valamint a festő három vázlatfüzete. Ezeken kívül jelenleg kb. 20 olajfestményt (s további mintegy 30 festmény üvegnegatívra készült reprodukcióját) és néhány tucat akvarellt meg rajzot ismerünk a különböző hazai és külföldi közintézmények, magángyűjtemények anyagából. A kolozsvári múzeumban lévő anyag úgy számbelileg, mint a tematikai és technikai változatosságot tekintve fontos szeletét képezi az életműnek, ezért előadásom célja bemutatni és elemezni az illető műveket, kitérve azok származására, lehetséges előképeire, valamint az életműben betöltött szerepükre is.

bordas.bea13@gmail.com

Cséby Flóra Hanna

(Művészettörténész, Budapest)

Tudomány és művészet Pier Luigi Nervi építészetében

Előadásomban szakdolgozatom témájával, Pier Luigi Nervi (1891-1979) építészetével, vasbeton épületeivel foglalkozom. A mérnöképítésznek fontos szerepe van a huszadik századi térlefedési szerkezetek megreformálásában az előre gyártott elemek alkalmazásának köszönhetően. Nervi épületei nem csak a szó tudományos értelmében vizsgálendók, hanem művészettörténeti szempontból is jelentős értéket képviselnek. Az építész kortársa, Bruno Zevi fogalmazta meg az építészet vizsgálatának különböző értelmezéseit, amik közül kiemelném a politikai és a térbeli értelmezést. Az adott épületek világosan fejezik ki az építészet Zevi által vélt lényegét, a szociális tartalmat.

A kutatás kiterjed Pier Luigi Nervi magyar mérnöki gondolkodásra gyakorolt hatására is, amivel kapcsolatban Gnadig Miklós kazincbarcikai sóraktára említhető első sorban.

Előadásomban a firenzei Stadio Comunale-ról, az 1960-as római olimpiára épült Palazzo ill. Palazzetto dello Sportról valamint a vatikáni VI. Pál audiencia csarnokról lesz szó, az egyes épületek egy-egy jellegzetes, egyedi, a szerkezeti szabadságból adódóan művészeti értékkel bíró elemeire fókuszálva.

csebyhanna@gmail.com

Csordás Zsuzsanna

(ELTE, Budapest, MA-hallgató)

*Veszélyeztetett örökség, a szíriai polgárháború
okozta pusztulások a kulturális örökségen
keresztül*

A 2012-ben kirobbant szíriai polgárháború nem csak az ország lakosságát, hanem a kulturális szakembereket is új akadályok leküzdésére készítette. Olyan problémákkal kellett szembenézni, mint a világörökségi helyszínek tudatos rombolása, a terrrorszervezeteknek kitett veszélyek, az illegális ásatások és leleteikkel való kereskedelem. Az UNESCO, mint a világ valamennyi kulturális örökségéért felelős nemzetközi szervezet Szíria hat világörökségi helyszínét 2013-ban veszélyeztetett örökséggé nyilvánította. A közel-keleti ország kulturális diverzitásában tett károk felbecsülhetetlenek, melyek nem csak a kultúrára, de a gazdaságra is egyaránt kihatással vannak. Jelen előadásomban olyan jelenségeket ismeretetek, mint az örökség propaganda módon való felhasználása. Mindezekre igen jó példaként szolgál az ókori Palmyra vagy az aleppói Ommajád nagymecset esete, melyek nem csak a háború okozta szándékos vagy nem tudatos pusztításokat mutatják be, hanem az újjáépítések különböző lehetőségeit is, melyek a politikai dimenziót sem nélkülözik.

csordas.d.zsuzsanna@gmail.com

Dillmann Vanda

(ELTE, Budapest, PhD-hallgató; Várfok Galéria, Budapest)

Adalékok Rozsda Endre szürrealizmusához

A magyar származású, ám életének nagy részét Párizsban leélő Rozsda Endre (1913–1999) szürrealista művészként való kanonizálása az irányzat fő teoretikusa, André Breton nevéhez köthető. Habár Rozsda már az 1930-as évek végén, első párizsi tartózkodása alatt, kapcsolatba stb módszereihez. Például az álmok, az emlékek és általuk a képzelet felszabadítása kiemelkedően fontos szerepet játszottak művészetében. Festményeit és grafikáit egyaránt jellemzik a meglepő gondolatársítások, azonban az automatizmusig, vagyis a tudat teljes felfüggesztéséig sosem jutott el. Műveiben a szabad asszociációk, az örvényszerűen kavargó motívumok strukturálása, összefüggésszerekbe alakítása mindig tetten érhető. Előadásomban Rozsda Endre sajátos szürrealizmusát vizsgálom, művészetének az irányzathoz való kapcsolódási pontjaira és a felfedezhető különbségekre egyaránt figyelmet fordítva.

vanda.dillmann@gmail.com

Dudás Barbara

(MTA BTK Művészettörténeti Intézet, tudományos segédmunkatárs)

Rendszerek között – Hincz Gyula, Bartha László és Duray Tibor művészete

A második világháború utáni magyar művészet egyik meghatározó és máig sokat emlegetett kultúrpolitikai irányító elve az aczéli Három T (Tiltott, Túrt, Támogatott) rendszere volt. A rendszerváltás utáni hazai művészettörténeti elemzések – érthető okokból - a Kádár-korszak képzőművészetének támogatott művészeit viszonylag ritkán, de legalábbis meglehetősen egyoldalúan említették csupán. Előadásomban három olyan alkotó életútját mutatom be röviden, akiknek – egymáshoz is több ponton kapcsolódó – munkássága nem írható le egyértelműen támogatott, rendszerkövető, hivatalos művészetként, az utókor azonban mégis jellemzőek ekképp, de gyakran sehogy sem tartja őket számon. Életútjukban egyaránt jelen van a figurálisból az absztrakt felé törekvő festészeti nyelv, a bravúros rajztudás (és az ennek köszönhető könyvillusztrációs megbízások), a monumentális munkák (üvegablakok, mozaikok, sgraffitok) iránti fokozott érdeklődés, valamint a külföldön, főként nyugat-európai országokban eltöltött hosszabb-rövidebb ösztöndíjak, tanulmányutak és az itt kapott kiállítási lehetőségek.

barbara.dudas@gmail.com

Enyedi Anna Regina

(Nagykárolyi Kulturális Igazgatóság, kulturális örökségturisztikai projektfelelős)

Dédanyák portréi – Huszthy Zoltán és a nagykárolyi fotográfia kezdete

Magyarországon már a 19. század közepén teret hódított a fényképezés, a század végére pedig a legtöbb vidéki városban az állandó fényképészműtermek felváltották az addigi, ideiglenesen fenntartott fényirdákat és a vándorműtermeket. Nagykárolyban a fotográfia meghonosítója a békési származású Huszthy Zoltán volt. Az első helyi, állandó fényképészműterem többszörösen díjazott alapítója nem sokkal a századforduló előtt érkezhett a megyeközpontba. Nagyjából három évtizeden át a város legnépszerűbb fényképészeként működött – mi több, fiai is folytatták apjuk mesterségét. Eddig ismert, műtermi portréinak nagy száma a korabeli nagykárolyi polgárság modern társadalmi szokásokhoz való felzárkózási igényéről tanúskodik, míg kompozícióinak kifinomultsága, képeinek minősége a korabeli fővárosi szintre emeli a helyben készült képeket. Huszthy fotóhagyatékának (fel)kutatása és összegyűjtése alig néhány éve kezdődött.

annaregina.enyedi@gmail.com

Földi Imelga

(BBTE, Kolozsvár, PhD-hallgató)

A Fischer Eliz-féle „zárвахáz” – az aradi izraelita leányárvaház létrejötte

Fischer Eliz, „egy jótékonyágáról általánosan ismert aradi úrhölgy”, 1896-ban egy izraelita leányárvaház felállításáról szóló alapítványról végrendelkezett. A helyi és az országos sajtó 1905 őszén már arról tudósított, hogy Fischer még életében szeretné létrehozni az intézményt. Bár az árvaháznak szánt Fischer-palota 1906-ban felépült, az intézmény csak az első világháború után nyitotta meg kapuit, számos konfliktust és a jótékonykodó halálát követően.

imelga.foldi@yahoo.com

Fülöp Zsuzsánna

(BBTE, Kolozsvár, PhD-hallgató)

Építkezések az Erdélyi Református Egyházkerületben 1885–1895 között

Szász Domokos erdélyi református püspök hivatala (1885–1899) alatt hatalmas építkezések folytak az Erdélyi Református Egyházkerületben. 1885 és 1895 között 54 templom, 100 parókia és 131 iskola épült, felújítottak 226 templomot, 69 parókiát és 54 iskolát, valamint 7 felsőbb szintű tanintézményt építettek vagy jelentősen bővítettek. Szintén ez időben készült el Kolozsváron a teológia épülete is. Az építkezéseket általában az egyházközségek indítványozták és teremtették elő a szükséges anyagi fedezetet. A szegényebb egyházközségek építkezéseinek anyagi támogatására 1887-ben az egyházkerület Igazgatótanácsa létrehozta a Központi Építési Alapot, amely jutányos kamat, hosszú törlesztőidő (32 év) mellett kölcsönözte a szükséges összeget. Az egyházkerületben 1885–1895 között történt építkezésekről reprezentációs céllal Szász Domokos „domborművű” térképet készíttetett, amelyet az Ezredéves Országos Kiállítás Közoktatásügyi pavilonjában is bemutattak. Ezen nagyméretű térkép ugyan megsemmisült, de a hozzá készült magyarázó füzet és az előképül szolgáló 1890-ben keletkezett térkép fennmaradt az Erdélyi Református Egyházkerület Gyűjtőlevéltárában.

fulop.zsuzsak@gmail.com

Galácz Judit

(ELTE, Budapest, PhD-hallgató)

Mácza János. Az avantgárd művészetelmélet egy elfeledett írója

Mácza János a Kassák Lajos által szerkesztett *A Tett* és *MA* című folyóiratok színházi kritikusa, a mozgalom színházi kérdésekre specializálódott tagjaként szerzett hírnevet Magyarországon az első világháború alatt. Írásaiban és gyakorlati tevékenysége során a kor színházi gyakorlatának megújítását, szerepének újragondolását hirdette. A Tanácsköztársaság eseményeiben való aktív közreműködése következtében, az aktivista művészekhez hasonlóan, 1919 végén neki is emigrálnia kellett az országból. Rövid bécsi tartózkodás után Kassán, majd Moszkvában telepedett le. A Szovjetunióban esztétikai és művészetelméleti tanulmányaival szerzett hírnevet. Előadásom középpontjában Mácza János tevékenységének rövid bemutatása áll. Hogyan változott az életműve, milyen hangsúlyok és témák jelentek meg a pályája során? Hogyan lett színházi érdeklődésű amatőr kritikusból a magyar avantgárd legfontosabb művészeti csoportjának színházi teoretikusa, és miként váltott át később a konstruktivista esztétika, az ipari formatervezés és építészet-elmélet kutatójává.

judit.galacz@gmail.com

Gál Zsófia

(BBTE, Kolozsvár, PhD-hallgató)

*A vallásos nevelés szolgálatában: a kolozsvári
Auguszteum Római Katolikus Óvoda és
Leányiskola története*

Az előadás célja a kolozsvári Auguszteum történetének egyházpolitikai, valamint építészettörténeti szempontú ismertetése. A 19. század első felében alapított Auguszteum az erdélyi szociális gondoskodás, majd később az oktatás és a leánynevelés fontos intézményévé vált. A századfordulón a csőd szélére sodródó iskolát 1907-ben szervezte újjá az egyház Hirschler József plébános kezdeményezésére, aki a Miasszonyunk Iskolanővéreket bízta meg az Auguszteum vezetésével. Az új, szecessziós jegyeket is mutató iskola tervezője Pápai Sándor, a Római Katolikus Státus mérnöke volt.

galzsofi91@gmail.com

Gulyás Dorottya

(Magyar Nemzeti Múzeum, Budapest, muzeológus)

Útmutatás a Mungóknak – Ferenczy Károly hatása gyermekei művészi indulására

Ferenczy Károly a korszak művészetpedagógiájában is jelentős szerepet vállalt. A szabadiskola növendékeit korrigálta, budapesti magániskolát alapított, élete utolsó évtizedében pedig a Képzőművészeti Főiskola tanáraként dolgozott. Azonban a tanítás végig egyfajta nyűgként, szükséges rosszként volt jelen az életében, melynek legfőbb célja a nagybányai művésztelep fenntartása, és a stabil egzisztenciális háttér biztosítása volt, lehetővé téve saját és három gyermeke művészi kiteljesedésének finanszírozását. Ferenczy Károlynak a család rendkívül nagy fontossággal bírt, az érzelmi mellett intellektuális és művészi közeget jelentett számára. Növendékeit gyakran hanyagolta, jelenlétekor meglehetősen szabad oktatási formában részesítette, míg gyermekei művészi indulását nagy lelkesedéssel követte, és atyai szigorral átitatott határozott tanácsokkal irányította.

Az idősebb fiú, Valér a festés mellett grafikusként és művészeti íróként tevékenykedett. Az ikrek szakítva a nagybányai tradíciókkal, a képzőművészet más műfajaiban bontakoztatták ki tehetségüket. Noémi iparművész lett, a magyar gobelinművészet megújítója, Ferenczy Béni európai rangú életművét pedig a 20. századi magyar szobrászat egyik legfontosabb eredményeként tartjuk számon.

dorottya.gulyas@szepmuveszeti.hu

Hári Kata

(ELTE, Budapest, MA-hallgató)

Mit tanulhatunk Branditól? - Egy múlt századbeli restauráláselmélet aktualitása

Cesare Brandi olasz művészettörténész és -teoretikus 1963-ban adta ki *Teoria del restauro* című művét, mely a restaurálással és helyreállítással kapcsolatos gondolatainak szintézise. Brandi átfogó rendszert dolgoz ki a műtárgyakkal való bánásmódot illetően. Elméletének alapjául a műalkotást teszi, így egy minden esetben rugalmas és kritikai szemléletből kiinduló restaurálást szorgalmaz. A múlt század közepe óta a restaurálásban alkalmazott módszerek és szemléletet rengeteget változott. Cesare Brandi könyve mégis aktuális tudott maradni. Ezt igazolják a mű ezredforduló körül megjelent fordításai és újabb kiadásai is, lelegevenebb bizonyítéka mégis a tudós hazájában érvényben lévő restaurátori gyakorlat, ami teljes mértékben Brandi elveire épül. Kutatásom legfőbb törekvése alátámasztani, hogy a brandianus restauráláselmélet a mai műtárgy- és műemlékvédelemben is abszolút hasznosítható, mi több, hasznosítandó. Ezt a *Teoria* alaposabb vizsgálatán és különböző országokban való recepciójának áttekintésén túl már megvalósult műemlékhelyreállítások vizsgálatával igyekszem bebizonyítani.

harikata6@gmail.com

Hausmann Cecília

(BBTE, Kolozsvár, PhD-hallgató)

Narratív síremlékek: Vágó József síremlékművészete

Az eddig egyetlen ismert, Vágó József által szignált síremlék, a Lőwy családé a budapesti Kozma utcai zsidó temetőben. Ez azért is jelentős alkotás, mert túlmutat emlékállítási funkcióján. Az anyag- és színhasználat, a forma és az ornamentika nem csak Vágó egyik építészeti jellegzetességét, stíláriis következetességét mutatják fel, hanem az elhunytól, társadalmi szerepéről, vallásos és nemzeti meggyőződéséről is beszámolnak. Feltételezésem szerint a nagyváradi neológ izraelita temetőben lévő Grósz család síremléke is Vágó József terve alapján készült. A történeti dokumentumok és a stíluskritikai vizsgálat eredményei mellett a fent említett sajátosság, vagyis a síremlék narrativitása az, amely megerősíti Vágó szerzőiségét. Az előadásban a zsidó asszimiláció síremlékművészetéről folyamatban lévő kutatásom részeredményeit ismertetem. A zsidó temetkezési hagyomány és más, Vágóval kortárs alkotók kapcsán megkísérlem meghatározni a narratív síremlék fogalmát, de érintem a síremlékművészet és szerzőiség problémáját, illetve más, Vágó József által szignált síremlék-tervrajzokat is bemutatok.

hausmanncb@gmail.com

Horváth Ágnes

(Művészettörténész, Budapest)

*Tiszta beszéd, tiszta vonal. Szabó Lajos és Vajda
Lajos közös szellemi alapállása*

Kutatásom tárgyát a Szabó Lajos (1902–1967) gondolkodó és Vajda Lajos (1908–1941) képzőművész közti kérészetű barátság idején létrejövő szellemi közösség és világnézeti egyetértés, mintegy közös szellemi alapállás képezi, mely e két rokonlélek egyéni gyökereiben már megismerkedésük előtt jelen van, s amely megőrződve a Vajda művészetéről való gondolkodásban, Vajda halálán is túlmutat. Szabó dialektikus filozófiája az esztétikum, etikum és logikum hármasságáról való gondolkodásból ered, tágabb horizonton azonban a materiális és immateriális világ, kozmosz és logosz minden aspektusáról, így művészetéről, nyelvről, filozófiáról, szellemről, hitről és vallásról való elképzelésére kiterjed. Ennek a komplex, mindent lefedő filozófiai rendszernek művészetfilozófiai vonatkozása, illetve annak a vajdai életműben, majd a Rottenbiller és Haris köz közösségében is direkt, vagy áttételes módon megőrződő rétegei képezik előadásom, amely egyben diplomamunkám témája. Kutatásom célja a figyelmet olyan összefüggésekre és el nem hanyagolható, közös tengelyekre irányítani, mely az utóbbi idők Vajda-kutatásaiban elenyésző hangsúlyt kapott, s ezzel nemcsak árnyalni a legújabb szakirodalomban kirajzolódó művészképet, de kiemelni a szabói életmű fontosságát a kultúrtörténet, filozófia és esztétika mellett a művészettörténet diszciplínáján belül is.

horvagi01@gmail.com

Hutvágner Zsófia

(Iparművészeti Múzeum, Budapest, muzeológus)

Klasszicizáló tendenciák Jónás Dávid és Jónás Zsigmond építészetében

Jónás Dávid (1871–1951) és Jónás Zsigmond (1879–1936) műépítészek pályája a szecessziós mozgalom legaktívabb éveiben, a századfordulón indult. Bár Lechner-követőknek tekintették magukat, mégsem váltak a magyaros szecesszió képviselőivé. A történeti stílusok elemei szinte minden munkájukon jelen vannak, hol szecesszióba oltva, hol korai modernbe. Az erős bécsi szecessziós hatást mutató, Szervita téri Szénásy és Bárczai áruház (1907–1908) az egyik legismertebb épületük, többi munkájuk kontextusában azonban meglehetősen elszigetelt. Ezzel szemben a klasszicizáló tendencia 1907-től folyamatosan felfedezhető épületeiken, amelyek jól tükrözik az adott korszak a klasszikus tradícióval alkotott viszonyát. Pályájuk egyik csúcspontja, a Goldberger-ház (1909–1910) a klasszicizáló korai modern építészet minőségi példája. A két világháború közötti korszakból, előadásom a Jónás Zsigmond Küküllő utcai családi házáét (1923) emeli ki, amely a korabeli skandináv építészet szellemében egyesít vernakuláris és klasszikus formákat.

zsofi.hutvagner@gmail.com

Isó M. Emese

(PPKE, Piliscsaba, PhD-hallgató)

Egy gyakori ikonográfiai ritkaságról – Vadember a késő középkori művészetben

A középkori világi művészet egyik leggyakoribb és legnépszerűbb alakja a vadember. Megtaláljuk falképeken (ahogy a vajdahunyadi várat díszítő falképek ikonográfiai koncepciójának is része volt a ránk maradt akvarell másolatok alapján), kárpitokon, faragott kisművészeti alkotásokon és számos (a hazai anyag is jelzi ezt) kályhacsempén. Az irodalmi források szerint nőrablók, akiktől a lovagok mentik ki a hölgyeket (ilyen az Enyas-történet is). A vad, vágyaitól hajtott és azokat leküzdeni nem bíró embert szimbolizálja, féktelen, nem tud parancsolni az érzelmeinek, ösztöneinek, illetve nem bír semmi értelemmel. Azonban a 15. századra megjelenik az ábrázolásokon a felesége és sokszor a gyermeke is, akiket odaadóan véd. A figurához kapcsolt gazdag irodalmi képzet változatainak feltérképezésével a középkori műveltség képi idézetgyűjteményét egészítjük ki: úgy tűnik, középkori történetek toposzként önállósuló, a világi ikonográfiájú tárgyakon gyakran visszatérő képeinek válogatott gyűjteményét látjuk magunk előtt, amelyeket képi idézetgyűjteményekként kell olvasnunk.

mezeiemesezs@gmail.com

Jeney András

(ELTE, Budapest, PhD-hallgató)

Freund Vilmos építkezései az Andrássy úton

A Gottfried Semper tanítványaként építészdiplomát szerzett Freund Vilmos (1846–1920) historizáló építészetünk egyik igen jelentős alakja, akinek szinte minden épülete Budapesten épült fel. Bő három évtizednyi alkotómunkája alatt több mint félszáz műve valósult meg. Főleg az olasz neoreneszánsz stílus mestere volt, de más stílusokban is alkotott. Sokoldalúan, számos építészeti műfajban bizonyította képességeit: palotabérbház, villa, kórház, közfürdő, ravatalozó, mauzóleum, iskola és egyetem. A művei számát vizsgálva megállapítható, hogy javarészt palotabérbházak alkotója volt, de sok középület is megvalósult tervei nyomán.

A kiegyezés korabeli Magyarország első miniszterelnöke, Andrássy Gyula egy 1868-as kezdeményezésével indította el a párizsi *avenuekkel* vetekedő, európai rangú, és később róla elnevezett Andrássy út létrehozásának történetét. Freund nagyszerű teljesítményként 11 palotabérbházat illetve villát alkotott meg ezen az 1885-ben átadott, közel 2.5 kilométer hosszú sugárúton.

Az előadás bemutatja e kvalitásos Andrássy úti Freund-művek különleges építőművészeti megoldásait, a pénzarisztokrata megrendelőiket, illetve azzal is foglalkozik, hogy hogyan nyerte el Freund e megbízásokat.

bruegelfan.bp@gmail.com

Juhász Bálint

(ELTE, Budapest, PhD-hallgató)

*„A modern építészet új fázisához értünk!” –
Gerevich Tibor 1936-os római előadásának
tudománytörténeti áttekintése*

1936. október 25-én nyílt meg a római Sala Capitolina dísztermében a VI. Volta Kongresszus, amely az építészet és a díszítőművészetek kapcsolatát vizsgálta. E hét napig tartó nemzetközi konferencia alatt Bierbauer Virgil építész és Gerevich Tibor művészettörténész képviselték a magyar államot, olyan nagy nevek mellett, mint Filippo Tommaso Marinetti, Le Corbusier, André Lhote és a német Paul Bonatz. Miközben a „modern építészet szerepe a társadalmon belül” című téma Le Corbusier és Marcello Piacentini közötti vitához vezetett, illetve André Lhote és Gino Severini összevitakoztak a monumentális falfestészet jövőjéről, Gerevich egy komoly szerepet kapott a kongresszus alatt. Az 54 éves kultúrpolitikus nem az általa létrehozott Római iskoláról zengett dicshimnuszokat, hanem a hallgatóságot meglepő, határozott koncepción keresztül mutatta be a modern építészet jövőbeli feladatait. Előadásomban szeretném letisztázni Gerevich Tibor álláspontját és szemléletét a modern építészetet érintő válsághelyzet közepette a harmincas évek Európáján belül.

valentino.pastore@gmail.com

Juhász Gabriella

(PPKE, Piliscsaba, PhD-hallgató)

Nagyvárad kőszínháza

A 19. század első felében a technika vívmányai több magyar településre is eljutottak. Ezzel együtt jelent meg az igény a városi élet kulturális fejlődésére is, ami összhangban volt a magyar nyelvű színháztudomány ügyével. 1827-ben Nagyvárad is csatlakozott az állandó magyar nyelvű színházakat építeni vágyók sorába. A „nemzeti pallérozottság és nemzeti karakter” hathatós eszközként tekintett erre a város polgársága és ezért a közgyűlés is nagy lelkesedéssel tette magáévá az eszmét. Bár a kezdeti gyűjtés bizakodásra adott okot, mégis akadtak, akik elleneztek az ötletet. Tiltakozásuk hatására betiltották a kezdeményezést. 1852-ben ismét gyűjtést szervezett a város, azonban a költségek kőszínház építésére túl nagyok voltak. 1885-ben ideiglenes nyári színház készült, ami a kőszínház felépülésig működött. A Szigligeti Színház 1899 és 1900 között, bő egy év alatt Ferdinand Fellner és Hermann Helmer tervei szerint épült fel, a kivitelezők ifj. Rimanóczy Kálmán, Guttman József és Rendes Vilmos voltak. Az előadás az építéstörténetre, valamint az épület bemutatására koncentrált, a rendelkezésre álló források segítségével.

gabhe90@gmail.com

Kantár Kristóf

(ELTE, Budapest, MA-hallgató)

*Forum (1931– 1938) – Kisebbségi modern
építészet Csehszlovákiában a két világháború
között*

Az 1930-as években, a nyugathoz képest kissé megkésve, Közép-Kelet-Európába is betörték a modern építészet progresszív gondolatai. Erről legékesebben a korabeli építészeti szakajtó, nálunk a *Tér és Forma* tanúskodik. Pozsonyi kutatásom során találtam rá a *Forum* építészeti-művészeti folyóíratra, melyet akár az előbbi szlovákiai párjának is nevezhetünk. Egy fiatal, demokratikus államban, a Monarchia szellemével még átítatott kulturális pezsgésből született ez a lap, amely mind tartalmában, mind küllemében magas minőséget képviselve közvetítette a progresszív gondolatokat. 1931 és 1938 között jelent meg Pozsonyban, főszerkesztője Szőnyi Endre volt. A helyi és európai építészet fejleményeinek ismertetése mellett széleskörű művészeti bemutatóval is szolgált, jó minőségű fotók kíséretében. A laphoz köthető építészek, művészek a pozsonyi Kunstverein tagjai, német, magyar, szlovák, zsidó kisebbségekhez tartoztak, az írások zöme is német és magyar nyelvű volt. A kisebbség e példátlan szakmai fórumának vizsgálata során a csehszlovákiai modern építészet ritkábban tárgyalt, szlovákiai részét ismerhetjük meg új szemszögből. Előadásomban hangsúlyozni szeretném a *Forum* helyzetének különlegességét, valamint a lap és körének jelentőségét a térség modern építészetében.

www.kristof.hu@gmail.com

Kinde Anna

(CEU, Budapest, PhD-hallgató)

Kérdések a késő középkori magyar székesegyházak szentélyeinek térhasználatáról

A középkori művészet egyik leglátványosabb és legkomplexebb emlékcsoportját alkotják a székesegyházak, az egyházmegyék fő templomai, melyek liturgikus központként és a püspöki hatalom megtestesítőiként is fontos szerepet tölthettek be. Méretüknél és jelentőségüknél fogva nem csak liturgikus funkciót tölthettek be, hanem sok esetben zarándokokat szolgáltak ki, temetkezési helyé váltak vagy világi és egyházi személyek reprezentációs céljait segítették elő.

A kutatás egyik fő kérdése, hogy van-e igazi összefüggés a forma és a funkció között – hatott-e egyik a másikra, és ha igen, hogyan? Egész Közép-Európában megfigyelhető, hogy sok székesegyházat teljesen átépítettek a 14–15. században – mi indokolta ezeket az átépítéseket, és van-e összefüggés az átépítés mértéke és a betöltött funkció(k) között?

Jelen dolgozat elsősorban Esztergom, Kalocsa, Eger, Várad és Zágráb székesegyházainak szentélyei által betöltött funkciókról vet fel kérdéseket. A megmaradt kőfaragványokból és feljegyzésekből, illetve régészeti adatokból kikövetkeztethető építészeti formák mellett a belső elrendezésre utaló források elemzése is fontos szerephez jut.

kindeanna@gmail.com

Kónya Anna

(CEU, Budapest, PhD-hallgató)

Metszetek hatása az erdélyi középkori falképfestészetre

Bár a grafikai előképek széleskörű használata a késő gótikus művészet jól ismert jelensége, az egyes műfajokra, illetve emlékcsoportokra gyakorolt hatásuk sok esetben kevésbé kutatott. Az előadás az erdélyi falképek metszetátvételeit vizsgálja. A kutatási helyzetkép és a fennmaradt emlékanyagban eddig azonosított előképek rövid áttekintése után az esettanulmányok a kisméretű metszetkompozíciók és -motívumok monumentális festészetbe való átültetését szemléltetik, azt vizsgálva, hogy hogyan igazították ezeket az új műfaj adottságaihoz, az ikonográfiai kontextushoz és a megrendelők igényeihez. A grafikai előképek azonosítása esetenként a datálás pontosításához, vagy szokatlan ikonográfiai megoldások értelmezéséhez is fogódzót nyújt.

konyaanna@gmail.com

Kuti Alexandra

(Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, segédmuzeológus)

Nápolyi művészeti kapcsolatok az Althann püspökök idején Vácott

A *Nápolyi művészeti kapcsolatok az Althann püspökök idején Vácott* című diplomamunka vizsgálódásának célja az Althann Mihály Frigyes, nápolyi alkirály és Althann Mihály Károly, bari érsek váci püspöksége alatt a Nápolyi Alkirálysághoz köthető művészeti szálak feltárása. A kutatás azt az emlékanyagot vizsgálja, amely az Althann Mihály Frigyes nápolyi alkirályi kinevezésével kezdődő kapcsolatnak köszönhetően a Nápolyi Alkirályság területéről került Vácra.

A Vácra került tárgyak elsősorban két helyre lokalizálhatóak: a 18. században használatban lévő székesegyházra és püspöki palotára. Nem véletlenül találjuk e két helyen a vizsgált emlékanyag nagy részét, hiszen ezek biztosították a legmegfelelőbb helyet a barokk főpapi hatalmi reprezentáció számára. A diplomamunkában így elsősorban erre a két helyszínre kerül a hangsúly, így igyekezvén rávilágítani a két Althann püspök hatalmi reprezentációjára, mely a Nápolyi Alkirályságban betöltött magas pozícióknak köszönhetően egy egyedi színezetet kapott a hazai barokk anyagban.

alexandrakuti940628@gmail.com

Láda Bertalan

(Magyar Nemzeti LevéltárSzabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltára,
Nyíregyháza, levéltári kezelő)

A nyíregyházi ferences rendház és templom

A két világháború közötti egyházi építkezésekre jellemző a változatos stílusok alkalmazása. Ezek közül jól elkülöníthető a neobarokk, majd a '30-as évektől a modern stílus megjelenése. Az általam tárgyalt nyíregyházi építkezéseket is e két stílus határozza meg. Az itt található templom nagyban hasonlított volna a Rimanóczy Gyula által 1933-ban tervezett ferencesek pasaréti templomára, amely a modern stílust képviselte. Azonban egy új építész, Wälder Gyula átalakításokat eszközölt ki. Az általa készített tervek merőben más képet mutatnak: a modern felfogású, egyenes szentélyzáródású vasbeton csarnoktemplom helyett egy kéttornyú neobarokk épületet javasolt. Az elrendezés az 1928-ban épült budai ciszterci gimnázium terveivel mutat párhuzamot. A rendház épületét 1938. szeptember 8-án szentelték fel. Ezt a templom, majd a kultúrház követte volna, de a második világháború megghiúsította a további munkálatokat, így ezek felépítésére már nem került sor. Tíz év múlva pedig a meglévő épület állami tulajdonba került. A ferences rendház és templom építése, noha időben nem nyúlik hosszúra, remekül példázza a két világháború közötti egyházi építészeti történetét, s annak két leginkább meghatározó irányvonalát: a neobarokkot és a modern stílust. Az tervek ugyanakkor jól mutatják az időszak két legmeghatározóbb építészének, Wälder Gyulának és Rimanóczy Gyulának az elképzeléseit.

l.bertalan@gmail.com

Lőrincz Lili

(BBTE, Kolozsvár, PhD-hallgató)

Baász Imre akcióművészete az 1980-as években

Dolgozatomban Baász Imre erdélyi képzőművész nyolc, az 1980-as években készült akcióművészeti alkotását mutatom be. Az akcióművészet az a műfaj, amely a művész mítoszteremtésében hangsúlyos szerepet kap. Erre jó példa, hogy bár Baász önmagát grafikusként határozza meg, a köztudatban leginkább installációi, objektjei, akciói mentén él. A dolgozatnak kettős célja van: egyrészt vizsgálom Baász viszonyát az akcióművészet kísérleti műfajához a szocialista Románia fojtogató valóságában, másrészt esztétikai szempontokat szem előtt tartó műelemzést végzek, amelynek részeként az egyes alkotásokat a liminalitás, a szubverzió és a lázadás terminusok mentén értelmezem és kontextualizálom.

lrnczlili@gmail.com

Megyeri-Pálffi Zoltán

(BME, Budapest, PhD-hallgató)

Törvényhatósági jogú városok székházai 1870 és 1918 között

Az 1867-es osztrák–magyar kiegyezést követően a magyar kormányzat modernizálta a helyi-területi közigazgatást. Ennek egyik eredménye volt 1870-ben, hogy a legjelentősebb városok új jogállást nyertek, törvényhatósági jogú városok lettek. E szerepváltozás, valamint az egyre differenciáltabb közigazgatási feladatok több nagyváros vezetését arra sarkallták, hogy új, nagyobb, s nem utolsó sorban reprezentatívabb városházát építsenek a településen. Az előadás a Magyarországon 1870 után épült nagy városházák építészettörténeti elemzésének eredményeit mutatja be, figyelemmel a korszak közigazgatási, építészeti és művészeti hátterére. Átfogó képet kíván festeni a dualizmus korában (1867–1918) újonnan épült városházák alaprajzi rendszeréről, karakteres építészeti formáiról (pl. városházi tornyok) és stílusválasztásáról (pl. a neoreneszánsz felülreprezentálása).

mpzoltan@gmail.com

Murányi Zita Evelin

(Művészettörténész, Budapest)

Szeged újjáépítése az 1879-es árvíz után

Az 1879-es árvíz teljesen megváltoztatta azt a középkori városszerkezetet, mely esetében a központot a Vár és a Palánk képezte. Szeged megújult, területileg is megnőtt. Az új város biztosította a fejlődési lehetőségeket, hordozta a kor építészeti jellemzőit és egy jobb élhetőséget kínált. Sugárutas és körutas rendszer jött létre a modern nagyvárosok példájára. Az utcahálózat a főútvonalakkal és körutakkal összhangban lett kialakítva, mellyel egy új városközpont is létesült. A Belváros tanúskodik leginkább az 1879 utáni városrendezésről, ahol a régi történelmi központ maradványai találkoznak az új formákkal. A műemléki és stílustörténeti szempontok ezen a területen érvényesülnek a leginkább. A Gizella tér, a Tisza Lajos sugárút és a Szent István tér által körbehatárolt rész képezi a város szívét és ad helyet a legtöbb műemléknek. A város képe legfőképpen a 19. században kialakult egységes képet mutatja. Műemlékvédelem szempontjából mérvadó ez az egység, hiszen vizsgálható és védhető a meglévő épületeivel, melyek mind emlékei egy katasztrófának, melynek egy országos jelentőségű újjáépítés lett az eredménye.

muranyi.zita97@gmail.com

Nagy Tamara

(ELTE, Budapest, PhD-hallgató)

Elek Artúr a műkritikus

Elek Artúr (1876–1944) nem tartozik a legismertebb műkritikusok közé, bár neve szinte az összes korabeli magyar művészről szóló bibliográfiában felbukkan, hiszen *Az újságban* és a *Nyugatban* megjelenő lényeglátó kritikái, minden művészeti eseményről tudósítottak. Az egyetlen monográfia irodalmi szempontokból vizsgálja jelentőségét. Munkásságának művészettörténeti aspektusairól eddig nem jelent meg komolyabb írás, a dolgozat ezt igyekszik pótolni. Az előadás fő hangsúlyát Elek Réti Istvánnak írt, utazásairól küldött leveleinek és képeslapjainak vizsgálatára helyezem. Művészettörténeti jelentősége, hogy betekintést enged Elek személyes preferenciájába, mely a képzőművészet területén a Nagybányai művésztelep által képviselt esztétikai nézeteket mutatja, illetve új adalékkal szolgál Réti István *A nagybányai művésztelep* c. kötetének születéstörténetéhez, árnyalja Eleknek a kötethez kapcsolódó közvetett és közvetlen szerepét.

nagy.tamara17@gmail.com

Németh Nóra

(BME, Budapest, PhD-hallgató)

*Az építészeti gondolkodás írásos lenyomatai –
telepes és tanyasi templomok pályázatai a
századelőről*

A dualizmus kori építészeti pályatervekhez kapcsolódó szövegek, különösen a bírálati jegyzőkönyvek elemzése közelebb visz a korszak építészeti közgondolkodásának megértéséhez. Kérdésselvetésem az, hogy van-e különbség az építészek korabeli szakmai szervezete (Magyar Mérnök- és Építészegylet) által delegált szakértők és az egyházak, kegyurak alkalmazásában álló mérnökök szempontjai közt, amikor értékelésre került a sor. Következtethetünk-e az állami és az egyházi megbízók íratlan stíluspreferenciáira? Két, 1904-ben publikált példán keresztül világítok rá a hasonlóságokra és különbségekre. A hasonló épületek megtervezésére kiírt két pályázat tárgya a Szabadka város határában építendő tanyai templomok és az államkincstár által telepített községekbe szánt templomok. A megbízók és a bírálatot végző szakemberek más társadalmi háttérűek voltak. A telepes templomok esetében a Földművelésügyi Minisztérium az Egylet szakértőit, a tanyai templomok esetében a kalocsai érsek helyi főmérnököket kért fel a szakértői munkára. A nyertes építészek közt akad átfedés: Károlyi Emil, Bánszky Mihály és Moravetz Zsigmond mindkét, jól publikált tervversenyen részt vettek.

nemeth.nora@edu.bme.hu

Pápai Emese

(Rómer Flóris Művészeti és Történeti Múzeum, Győr, főmuzeológus)

A láthatóról és a láthatatlanról. Schima A. Bandi győri Rigófészek cégére és üzenete

Schima A. Bandi iparművész 1938-ban és 1939-ben két cégért készített egy győri fűszer- és gyarmatáru kereskedő, Tőke Béla részére. A Rigófészek és az Aranyhajó cégekbe rejtett időkapszulák üzenetei önmagukban is figyelemre méltó kortörténeti dokumentumok. A két világháború közötti magyar társadalom súlyos politikai, gazdasági és szociális problémáinak taglalását mégis a magát humanistának valló, erős történelmi tudattal rendelkező művész személyes tapasztalatai és élményei teszik igazán érdekessé és hitelessé.

papaimse@gmail.com

Pataki Karola

(Szépművészeti Múzeum, Budapest, Régi Magyar Gyűjtemény,
gyűjtemény- és raktárkezelő)

A Jagelló-kori címereslevelek problematikájáról

Miért lehetnek a címereslevelek a művészettörténeti kutatás tárgyai? Mily módon jelent meg a miniatúraművészet egy olyan kötött műfajban, mint az armális? A heraldika szabályait ez mennyiben érintette; oldódtak-e ezek a szabályok, és ha igen, hogyan? Mi célt szolgáltak a díszített címereslevelek? Hogyan kötődnek a kódexfestészethez? Hogyan jelennek meg a címeresleveleken a reneszánsz formaelemek? A Jagelló-kori reneszánsz miniatúrafestészetet tekinthetjük-e a Mátyás-korban kialakult miniatúrafestészet folytatásának?

Előadásomban a fenti kérdésekre keresem a választ. Áttekintést kívánok adni a II. Ulászló- és II. Lajos-kori budai miniatorműhely működéséről és főbb problémaköreiről, valamint az ebben az időszakban Budán dolgozó miniatúrokkal kapcsolatban felmerülő attribúciós kérdésekről. Bár a művészettörténeti kutatás régóta foglalkozik a témával, és összeállított egy műtárgyjegyzéket, a címereslevelek monografikus feldolgozása és teljes rendszerezése korábban nem történt meg. Az előadás terjedelmi kötöttségei miatt nem lesz módom arra, hogy egy teljességre törekvő, részletes áttekintést adjak a Jagelló-kori címereslevelekről, ezért a legfontosabb példákon keresztül fogom tárgyalni a főbb problémaköröket.

patakikarola@gmail.com

Prágai Adrienn

(Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, Festészeti Osztály,
segédmuzeológus)

Állami Másolatgyűjtemény: festménymásolatok 1950 és 1956 között

A görög eredeti után készült római másolatoknak alapvető szerepük volt az antikvitás művészetéről alkotott elképzelések formálódásában. Az ezekről készült gipszöntvények másolása, rajzolása pedig később a művészeti oktatás praxisának részévé vált.

A másolat és a másolás aktusa – értékmegőrzési, gyűjteménygyarapítási, pedagógiai és dekorációs célok által vezérelve – végigkíséri a művészet történetének egészét: a kópiák ugyan más-más funkcióval bírnak, közös alapjuk a művészi tradícióválasztás gesztusa.

Hogyan viszonyul ehhez egy szocializmusban születő, magyar festészeti másolatgyűjtemény? Székely Bertalan, Munkácsy Mihály vagy éppen Kernstok Károly mely műveit tartják ekkor másolásra érdemesnek? Egyáltalán kik azok a 19. és 20. századi magyar művészek, akik a bemutatandónak ítélt kánonhoz tartoznak?

Jelen kutatás – néhány írásos forrás és még kevesebb fennmaradt mű alapján – az Állami Másolatgyűjtemény rekonstruálására törekszik, figyelemmel kísérve az állami mecénatúra mentén kimutatható kanonizációs folyamatokat.

pragai.adrienn@gmail.com

Sidó Anna

(Petőfi Irodalmi Múzeu, muzeológus)

Csáth Géza képzőművészeti ambíciói

Csáth Géza elsősorban íróként ismert a magyar kultúrtörténetben, azonban gyerekkorától fogva különös érdeklődéssel fordult a képzőművészetek felé. Ez nem csak a lelkes befogadói pozíciót jelentette, hanem azt is, hogy gimnazista éve alatt komolyan gondolkodott a képzőművészeti pályán, amelynek modern stíluspalettáján saját magát is határozottan elhelyezte. Annak ellenére, hogy e területen sosem teljesedett ki, egész alkotói tevékenységét végigkísérik kisebb grafikái, skiccei, lapszéli rajzai. Előadásom során azt járom körül, hogy Csáth milyen tendenciák mentén képzelte el képzőművészeti pályáját, majd milyen módon transzformálta át vizualitását más művészeti ágak területére, megteremtve ezzel egy egyedi összművészeti alkotói látásmódot.

sidanna4@gmail.com

Somogyvári Virág

(MTA, Budapest, Művészettörténeti Intézet, tudományos segédmunkatárs)

Új irányok a „Zsigmond-kori csontnyergék” kutatásában

A késő középkori csontnyergék kutatástörténetében számos olyan feltételezés látott napvilágot, amely a téma problematikus voltából eredt. Mivel írásos források hiányában a legalapvetőbb kérdésekre sem tudunk biztos választ adni a nyergekkel kapcsolatban – pontos készítési helyük és idejük, eredeti funkciójuk, stb. -, ezért nem véletlen, hogy a témával foglalkozó kutatók sokszor találgatásra kényszerültek. Több esetben azonban ezek a hipotézisek úgy terjedtek el a kutatástörténetben, mint megbízható forrásokon alapuló feltevések, melyeket örömmel vettek át a későbbi kutatók is. Ilyen problematikus elméletekkel találkozhatunk többek között a nyergék hagyományos elnevezésével, tipológiai feldolgozásával és provenienciájával kapcsolatban.

Előadásom célja a nyergék korábbi kutatási megközelítéseinek kritikai vizsgálata mellett azon új irányok bemutatása, amelyek az elmúlt években folyt kutatásaimat vezérelték. Fő irányvonalaim elsősorban a nyergék eredeti funkciójára, ikonográfiájára, és tárgy történeti megítélésükre vonatkoznak, ezen kívül célom a provenienciájukkal, utótörténetükkel, és klasszifikációjukkal kapcsolatos problémákat is bemutatni.

simigvirag@gmail.com

Surján Anna

(ELTE, Budapest, MA-hallgató)

*Berlini hangművészet, kitérve Peter Cusack
könyvére*

Előadásom kiindulópontját alapképzéses szakdolgozatom jelenti, melyet Várnai Gyula 2015-ös *Replika* című hang-installációjáról írtam. Bemutatóban szeretnék kitérni a berlini hangművészetre, azon belül pedig a Peter Cusack 2017-ben megjelent könyvében - melynek címe *Berlin Sonic Places, A Brief Guide* - olvasható hangleírások és az ott használt különböző definíciók vizsgálatára. A könyvben a szerző különböző berlini helyszínekről készített hangleírásokat, melyeket szubjektív módon választott ki. A leírásoknak keretet adnak a mű elején és végén olvasható rövid szövegek, hangművészek tanulmányai.

ani.surjan@gmail.com

Szakács Annamária

(Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, Budapest, levéltáros)

A Könyves Kálmán Magyar Műkiadó rövid története

A doktori disszertációmban kutatott századfordulós műgyűjtés háttérében futó szálak mellett a kollektorok rendelkezésére álló személyes és írott szakmai segítségére vagyok kíváncsi. Ez utóbbiba illeszkedik a Műkiadó is, a korszak legnagyobb műkiadó és műkereskedelmi vállalataként.

Az 1891-ben megalakult vállalat a *Révai Nagy Lexikona* szerint „a magyar művészek festményeinek sokszorosításával és terjesztésével magyar eredetű és magyar gyártmányú műlapokat hoz forgalomba [...] a sokszorosítási jogért a művészeknek honoráriumot fizetett. [...] A kiadó egyúttal állandó művészi kiállítási szalont tart fenn és meghonosította az ún. kollektív-kiállításokat. 1914-ig a Kiadó itthon és külföldön 68 kiállítást rendezett, valamint ő rendezte Magyarországon az első művészi aukciót.”

A saját korában a piac egyeduralkodó szereplőjére eddig kevés figyelem fordult. Mivel foglalkozott pontosan a vállalat? Milyen célkitűzései voltak? Mi maradt belőle? Ennek az eddig kevésbé ismert műkiadó történetének a nyomába eredek a rendelkezésre álló katalógusok segítségével, egyben vázolva a kutatás kihívásait.

annamari.szakacs@yahoo.com

Szaporá Márk Aurél

(ELTE, Budapest, PhD-hallgató)

Frida Kahlo antropológiai hagyatéka

Mesterszakos szakdolgozatom és a leendő PhD disszertációm is az esztétika és antropológia kapcsolatát hivatott vizsgálni (Arnold Gehlen és Tzvetan Todorov munkásságára alapozva), a fantasztikum jelenségén keresztül az irodalom, film és képzőművészet alkotásainak keretében. Az előadásom során Frida Kahlo azon műveit kívánom elemezni ezen perspektívából, melyekben a fantasztikus ábrázolásmód dominál. Példának okáért *A törött oszlop* című műben a gerinc képének jelentősége és anatómiai értelemben korántsem pontos, sőt fantasztikus megjelenítése miként érzékelteti a sérülés okozta tartásvesztés morális következményeit, vagy hogyan tudjuk így értelmezni azt a festményt (*Remény nélkül*), melyben a táplálkozás (egy jelentős elemi ösztön) folyamata szurreális élményként van bemutatva. A „romantikus”, kommersz tendenciák ellenében elemzem ezen alkotásokat, ahol az ábrázolt testek immár nem csupán a pusztá erotika és felszínes (ál)szenvedés reprezentációi, hanem a politikai, gazdasági és egyéb (a műalkotások értelmezését illetően) korántsem üdvös vonatkozásoktól mentes művek, amelyekeken keresztül fény derülhet arra, hogy mi is Frida Kahlo antropológiai hagyatéka.

szaporamarkaurel@gmail.com

Szathmári Edina

(KÉSZ Romania, Kolozsvár, gyakornok)

A marosvásárhelyi Klastrom utca műemléki topográfiája

A marosvásárhelyi Klastrom utca (Mihai Viteazul) hangulatát ma is meghatározzák az 1890–1911 közötti átalakítások és építkezések. Az utcának viszonylag megőrződött a századfordulós képe, így művészettörténeti és történeti szempontból is érdemes közelebbről megvizsgálni. Szecessziós és historizáló stílusú lakóházak határozzák meg az utcát. A házak mind építéstörténetük, mind az építetők és az építészek személye révén kiemelkedően fontosak. Kik az építetők? Találunk-e stilisztikai párhuzamokat más alkotásokkal? Fennmaradt-e a házak berendezése? Elsőre ezek a földszintes, kisméretű házak egyszerű lakóházaknak tűnnek, viszont a város építészettörténete szempontjából fontos adalékoknak számítanak. Kutatásom első fázisában az utca nyugati szakaszának műemléki topográfiai felmérését végeztem el. A szakaszt topográfiai szempontból vizsgálom, és ennek során stilisztikai, építészettörténeti, várostörténeti és műemlékvédelmi következtetéseket vonok le. A házakról készült felvételi űrlapok a Marosvásárhely Műemléki Topográfiája projektben is hasznosulnak, mellyel a város teljes területére kiterjedő, szisztematikus műemléki topográfiai munkálatok eredményeihez járulnak hozzá.

edinaszathmari1@gmail.com

Szekeres-Ugron Villó

(Kemény Augusztia Kulturális Egyesület, Marosvécs, Petőfi ösztöndíjas)

(Fény)kép és retus. A gógánváraljai és az ádámosi kazettás mennyezet „eredetisége”

A gógánváraljai és az ádámosi mennyezet a Kárpát-medence két legkorábbi festett kazettás mennyezete (16. sz. első harmada). Bár a műtárgyak sok szempontból igen különbözőek, történetüket tekintve számos közös vonással bírnak. Mindkettő az 1900-as évek elején került Erdélyből budapesti közgyűjteménybe, ahol a 20. század végén restaurálták őket, a beavatkozásokról azonban egyáltalán nem vagy csupán hiányosan maradt fenn dokumentáció.

Az ádámosi mennyezetet múlt évi restaurálása miatt lebontották Magyar Nemzeti Galéria-béli helyéről (C épület, múzeumi bolt feletti plafon), így lehetőség volt közelebbről is megvizsgálni festett deszkáit. A gógánváraljai kazettás mennyezetről pedig egy restaurálás előtt készült fekete-fehér fényképsorozatot sikerült felfedezni az MNG Régi Magyar Gyűjteményének adattárában.

Előadásomban az új információk tükrében (is) vizsgálom a festett mennyezetek „eredetiségét”, valamint hogy a restaurálás (és retusálás) milyen módon és mértékben befolyásolja a mennyezetek stíluskritikai értékelését, értékelhetőségét.

szu_villo@yahoo.com

Tóke Márton

(Szegedi Tudományegyetem, PhD-hallgató)

Válaszkísérletek: amerikai konzervatív kultúrakritikák és a hatvanas évek ellenkulturális művészete

Az 1960-as évek a nyugati világban egyértelmű cezúrát jelentett mind a politika, mind pedig a kultúra, a különböző művészeti formák és gyakorlatok területén. A színház, a képzőművészet, az irodalom, illetve ezek határterületei soha korábban nem tapasztalt szabadsággal vizsgálhatták az egyén és a társadalom, illetve ezek relációjának kérdéseit. Ez a folyamat azonban nem egy légüres térben zajlott le, a művészettörténeti konszenzus nem véletlenül „ellenkulturális mozgalomként” hivatkozik a korszak jelenségeire. Míg magáról a „mozgalomról” jelentős munkák születtek, a mainstream kulturális tér reakciója kevésbé feltérképezettek a művészet-, vagy az eszmetörténetírás által. Az előadás épp ezért az 1960-as évek amerikai ellenkulturális mozgalmának művészeti manifesztációit az arra adott válaszkísérletek kontextusában vizsgálja, tárgyalva olyan teoretikusok szövegeit, mint William F. Buckley, Leo Strauss vagy Russell Kirk. Az ilyenfajta összehasonlító elemzés hozzájárulhat nem csupán a korszak művészettörténetének, de szélesebb értelemben vett kultúrtörténetének árnyaltabb megértéséhez is.

tokemarton@protonmail.com

Tóth Enikő

(PPKE, Piliscsaba, MA-hallgató)

Dvořák Ede építész erdélyi munkái

Dvořák Ede a Bánságban, Oravicán született 1861-ben. Pécssett érettségizett, majd Prágában járt műegyetemre, gépészmérnök szakra. Egy év múlva Bécsben, a Technische Hochschulén tanult építészetet. Általános záróvizsgálója után Budapestre költözött, ahol egy sikeres építész, Czigler Győző irodájában lett rajzoló. Hamarosan irodavezető, majd 1888-tól tanársegéd lett a műegyetem ókori építészeti tanszékén. 1899-ben lediplomázott, azonban főnöke haláláig, 1905-ig főleg az ő neve alatt dolgozott. Ekkor megörökölte az irodát, annak folyamatban lévő munkáival együtt. Ilyen volt a Széchenyi gyógyfürdő, mely már az ő átdolgozott tervei alapján épült. A következő tizenöt évben figyelemre méltó tervezői tevékenysége volt, melynek több emléke Erdélyhez kötődik. Előadásomban ezek közül kiemelem a sepsiszentgyörgyi Székely Nemzeti Múzeum meg nem valósult terveit, a gyergyóditrói templom terveinek átdolgozását és az egyik legszebb épületét, a Kolozsvári Takarékpénztárat, melynek pompás üvegeit Róth Miksa készítette.

totheniko1993@gmail.com

Tóth Gödri Iringó

(Filmtett Egyesület, Kolozsvár; BBTE, Kolozsvár, PhD-hallgató)

Virágzó országunk nagyszerű termékeit a dolgozó nőknek. Az 1945 és 1989 közötti erdélyi sajtó nőket célzó reklámjainak esztétikájáról

Reklám és művészet viszonya mindig is izgalmas téma volt, és napjainkban a művészettörténészek is egyre inkább érdeklődnek iránta. Bár a reklámokat elsősorban a kapitalizmussal kapcsoljuk össze, a szocializmusban is léteztek, folyóiratokat, kirakatokat díszítettek. Az 1945 és 1989 közötti időszak jelentette a romániai, egyúttal az erdélyi magyar sajtóban a képes, gyakran teljes oldalas reklámok, hirdetések fellendülésének korát. Míg a 20. század elején a plakát volt a leghatékonyabb vizuális eszköz a közönség megszólítására, a szocialista típusú rendszer kiépített egy olyan sajtóhálózatot, amely lehetővé tette, hogy a magazinok, újságok reklámjai tömegekhez jussanak el. A korszak néha kezdetleges marketing eszközei ellenére, a román, hazai termékek népszerűsítése nagyon tudatos, az ipar és gazdaság támogatása érdekében, szükséges volt. Ennek a folyamatnak fontos célcsoportját jelentették az emancipálódó, az államgazdaságban is fontos szerepet betöltő nők. Előadásomban a korszak nőknek szóló reklámjait vizsgálom, azt, hogy művészet és funkcionalitás hogyan fértek meg egymás mellett.

tgiringo@gmail.com

Újvári Dorottya

(BBTE, Kolozsvár, PhD-hallgató)

Egy polgármester megvalósításai: Marosvásárhely Hónapja és a város vizuális reprezentálása

A két világháború közötti marosvásárhelyi megvalósítások bemutatásának fő rendezvénye az 1936-os Marosvásárhely Hónapja (Luna Târgu-Mureşului) esemény volt. Szobrokat lepleztek le, templomokat szenteltek fel, tereket rendeztek át, közcívét építettek. Mindezeket egy jelenleg még ismeretlen fényképész meg is örökölte. Hagyatékából ezt a részt – két fényképalbumot és több mint 500 üvegnegatívot – a Maros Megyei Múzeum fotótárában őrzik. A képi és írásos propaganda összefonódása figyelhető meg az eseményről készült beszámolókbán, azonban ameddig a fotók a sikereket próbálják dokumentálni, a megjelent cikkek már kevésbé a pozitívumokra tértek ki. Előadásomban körüljáróm majd, hogy mindezekben miként is jelent meg a város.

doriuj@gmail.com

Varga Andrea

(BBTE, Kolozsvár, MA-hallgató)

*Bakosi Bak Lajos (1839– 1907) kolozsvári
műbútorasztalos-gyáros pályája – Egy úttörő
vállalkozás felépítése a monarchia korabeli
Erdélyben*

Előadásomban B. Bak Lajos műbútorasztalos-gyáros munkásságát, cégének felépítését és jellemzőit ismertetem. A 19. század második felének kedvező gazdasági viszonyait kihasználó üzletember iparműveszi igényességű berendezéseket hagyott hátra Kolozsváron. Az írott forrásokból megtudhatjuk azt is, hogy az Erdélyben általános modernizációs és urbanizációs törekvések több városban is munkalehetőséget teremtettek számára, elkészült bútorzatainak jó híre mindig újabb megrendelésekhez segítette. Erdélyben Bak Lajos hívta életre az első nagy építő- és bútorasztalos manufaktúrát, részt vállalt az iparoktatásban is. Tartós munkakapcsolatai lehettek és nagy építészirodákkal dolgozott együtt több alkalommal is. Lingel Károly és Thék Endre gyárához hasonlítható a jelentősége Erdély keretei között. A főváros iparosai mellett, Bak a régió gazdasági viszonyaihoz mérten szerényebb méretű manufaktúrával büszkélkedhetett, de a világkiállításokon és iparkiállításokon az élvonalban képviselte Kolozsvárt. Egyéni életútja, úttörő jelentősége és munkáinak kvalitása miatt érdemes vele foglalkoznunk.

varga.v.andrea@gmail.com

Veress Dániel

(ELTE, Budapest, PhD-hallgató)

A debreceni Egyetemi református templom tervpályázata

Idén tavasszal a Tiszántúli Református Egyházkerületi Nagykönyvtár irattárának rendezése közben az architektúratörténet szempontjából számottevő forráscsoportot találtak. A debreceni Egyetemi református templom 1938-ban zajlott, tizenegy indulót felölelő pályázatának anyagából eddig csak Borsos József nyertes elképzelése volt ismert, a szerencsésen előkerült dokumentumokból most további öt pályamunka vált megismerhetővé. Előadásomban a lappangásból előkerült terveket szeretném összehasonlítani az egyetemi templom ügyét spiritus rectorként gondozó Csikesz Sándor irányelveivel, valamint a megvalósult Borsos-épület alaprajzi, tömegképzési és stilisztikai sajátosságaival. Emellett kísérletet szeretnék tenni arra, hogy elhelyezem a pályamunkákat egyfelől az egyes építészeti munkásságában, másfelől tágabb közegükben, a – Műegyetem kutatóinak köszönhetően egyre részletesebben feldolgozott – két világháború közötti templomépítészetben belül.

veresskakas@gmail.com

Szervezők:

Entz Géza Művelődéstörténeti Alapítvány (Kolozsvár)
Nagyváradai Római Katolikus Püspökség
Kolozsvári Akadémiai Bizottság Történettudományi Szakbizottsága
Nagyváradai Városi Múzeum

Társszervező:

CentrArt Művészettörténészek Új Műhelye Közhasznú Egyesület
(Budapest)
RODOSZ Romániai Magyar Doktoranduszok és Fiatal Kutatók
Szövetsége

Szervezőbizottság:

Entz Géza Művelődéstörténeti Alapítvány: Barazsuly Viktória Adrienn,
Boér Ilka, Fülöp Zsuzsanna, Pakó Klára, Tóth Gödri Iringó, Újvári
Dorottya

Nagyváradai Római Katolikus Püspökség: Lakatos-Balla Tünde,
Lakatos-Balla Attila

Kolozsvári Akadémiai Bizottság: Pál Judit, Szikszai Mária

Plakát és tördelés: Barazsuly Viktória Adrienn

Nagyváradai Római
Katolikus Püspökség

ENTZ GÉZA
MŰVELŐDÉSTÖRTÉNETI
ALAPÍTVÁNY

CentrArt

Muzeul Oraşului Oradea
Complex Cultural

RODOSZ

MEGVALÓSULT A MAGYAR KORMÁNY
TÁMOGATÁSÁVAL

MINISZTERELNÖKSÉG
NEMZETPOLITIKAI ÁLLAMTITKÁRSÁG

BETHLEN GÁBOR
Alap